

סוכה פרק ראשון סוכה

טז

עין משפט
נר מצוה

גו א מיי פ"ה מהלכות
סוכה הלכה ט טושי"ע
ל"ח ס' מלו טעין א:
גו ב מיי פ"ו מהלכות
סוכה הלכה טו סג
טעין מג טושי"ע ל"ח ס'
מלח טעין א:
גו ג מיי פ"ה מהלכות
זלית הלכה יא סג
טעין טו טושי"ע ל"ח ס'
יא טעין א:

לעני רש"י

פירוש רש"י ציצית
(חומש הויצוא מן
האריגה בסוף הגדר).
לומשי"ש (לומשיל"ש).
פקעות (של חוט).

רבינו חננאל

פ"סקא סוכה ישנה בית
שמאי פוסלין ובית הלל
מבשרין. מתיב בשלא
עשאה לשם סוכה של
ליפנין גרסינן
בירושלמי מתיב לחדש
בה דבר, תבאיין אמרי
טפחי ר"י אומר כל שחו.
מאי טעמיהו דבית שמאי
דכתיב חג הסוכות תעשה
לך שבעת ימים, סוכה
ועשויה לשם חג בעינן,
ובית הלל האי קרא מיבעי
להו לעושה סוכה כל
שבוע ואפילו בחולו של
מועד. ואסקא (ל"ב)
[ג'ד"ה] עצי סוכה אסורין
כל שבועה ושם שמים
חל על הסוכה. ואקשינן
ובית הלל לית להו הא
דבר יהודה, דאמר עשאה
לציצית חג הצמר שסבך
בקוצים ונמרט, או מן
החומים של גרדי, או מן
הנימין פסולה. מן הסיסין,
פיר' הן פקעות כשרה.
כי אמרייהו קמיה דשמואל
אמר לי אף מן הפקעות
נמי פסולה, דבעינן טויה
לשמה. ובסוכה אמאי לא
בעו בית הלל לשמה.
ושנין שאני התם לגבי
ציצית דכתיב גדילים
תעשה לך לשם חובה, לכך
בעינן עשויה שהיא הטויה,
גדילים, למעוטי
מי שלא נטוה לשם
גדילים. ועשו להם ציצית,
דייקינן האי דכתיב להם
משלהם למעוטי גזול,
אבל בגי סוכה דליבא קרא
אחרינא למעוטי גזולה,
ודרשינן חג הסוכות תעשה
לך למעוטי גזולה, אבל
עשויה לשמה לא בעינן
לדבירי בית הלל. וקיימא
לן בואה כשמואל דבעינן
טויה לשמה.

סוכה ישנה בית ה"ל מבשרין. בירושלמי מתיב לחדש זה דבר כשרה אמרין טפח רבי יוסי אמר כל שהוא ומאן דאמר כל שהוא ובלבד שתהא על פני כולה וצתה הכי אימא הסם מנה ישנה פלוגתא דבית שמאי וצ"ה א"ר דברי הכל הוא מכיין שלא עשאה לשם פסח דבר כרי הוא שלא

מתני' סוכה ישנה בית שמאי פוסלין א ובית הלל מבשרין ואיזו היא סוכה ישנה כל שעשאה קודם לחג שלשים יום אבל אם עשאה לשם חג אפילו מתחילת השנה כשרה: **גמ'** מ"ט דבית שמאי אמר קרא י חג הסוכות שבעת ימים לה' סוכה העשויה לשם חג בעינן ובית הלל ההוא מיבעי ליה לכדרב ששת (ב) דאמר רב ששת משום ר"ע (ב) מינין לעיני סוכה שאסורין כל שבועה ת"ל חג הסוכות שבעת ימים לה' ותניא רבי יהודה בן בתירה אומר כשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה שנאמר חג הסוכות שבעת ימים לה' מה חג לה' אף סוכה לה' ובית שמאי נמי מיבעי ליה להכי אין הכי נמי אלא מאי טעמיהו דבית שמאי כתיב קרא אחרינא (ב) חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים סוכה העשויה לשם חג בעינן ובית הלל ההוא מיבעי ליה לעושיין סוכה בחולו של מועד ובית שמאי סבירא להו כרבי אליעזר דאמר (ג) אין עושיין סוכה בחולו של מועד ובית הלל לית להו דרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב עשאה מן (ד) הקוצין ומן הנימין ומן הגרדין פסולה מן הסיסין כשרה כי אמרייהו קמיה דשמואל אמר לי אף מן הסיסין נמי פסולה (אלמא) דבעינן טויה לשמה ה"ל נבעיא סוכה עשויה לשמה שאני התם דאמר קרא (ג) גדילים תעשה לך לך לשם חובך הכא נמי חג הסוכות תעשה לך לך לשם חובך ההוא מיבעי ליה (ג) למעוטי גזולה התם כתיב קרא אחרינא (ד) ועשו להם משלהם: **מתני'**

דעלמא והדר פריך מנויי סוכה דמהני ציה תנאה ומשני צוארמא איני צודל מהס כל צין השמשות דלא הוקא למצוה ולא דמו לעצים שהם יקרב המצוה ועל כרחך צודל מהס ויש צהס ספירת אהל ואע"ג דמעיקרא ידע האי טעמא אורחא דה"ש (כ) לפרש דכרוי דרך קשיא ומירון ו"ת מפרש דעלמא של כדי הכשר סוכה חילל קדושה עליהו ומהני תנאה צמאי דאסיר מדרבנן ולא מפליג נמי תנא צין כריך לסוכה צין לא כריך וההיא דצינה קשיא מפרק צמה מדליקין (שם ד' כב. וס) דמשמע דנויי סוכה אסורין משום צווי מצוה ולא משום מוקפה ובמקומה פירשנו: **מה חגיגה לה' אף סוכה לה'.** קסבר רבי יהודה צן צמירא דאי לאו משום חגיגה מוקמינן לה לסוכה לשם חג: **ההוא מיבעי ליה למעוטי גזולה.** תימא תיפוק ליה משום דהוה ליה מצוה הבאה בעצירה דמהאי טעמא פסלינן (ה) אתרוג הגזול ציוס טוב שני לקמן צריס לובד הגזול (ד' כט): ובההיא שמעתא גופא קשיא דקאמר צשלמא ציי"ט ראשון צעין לכס משלכס אלף ציי"ט שני אמאי ומשני משום דהוה ליה מצוה הבאה בעצירה והשתא חס (ז' ל"ל) לכס משלכס ומיהו התם איכא לשנויי דאיתרריך למעוטי שאלו אלף גבי סוכה ליכא לשנויי הכי לרבנן דלמרי לקמן פירק הישן (ז' ל"א): דלמס יואל ידי חוצמו צבוסה של צתרו ונפקא להו מדכתיב להו האורח צמיראל ישצו צבוסות מלמד שכל ישראל ראויין לישצו צבוסה אחת וי"ל דטעמא דמצוה הבאה בעצירה לאו דאורייתא אלף מדרבנן ומיהו קשה מפרק הניצוקין (גיטין ד' נה. וס) גבי חטאת גזולה שלא נודעה לרבים (א) דאמר עולא צגמרא צין נודעה צין לא נודעה אינה מכפרת מאי טעמא דיאוש כדי לא קני ושמעין ליה לעולא דיאוש כדי קני גבי עורות של צעל הבית וגזול (צ"ק ד' קד). ואומר ר"ת דטעמא דעולא צגיטין משום מצוה הבאה בעצירה אלמא דאורייתא היא ומיהו צללו הכי לא יתכן דהא צבדיא קאמר עולא משום דיאוש לא קני ועוד דצפרק מרובה (ס' ד' י"א): דריש צבא צבדיא דיאוש לא קני מדכתיב קרבנו ולא הגזול דההוא דהגזול צתרא לאו יאוש כדי הוא דאיכא יאוש ושינוי השם כדקאמר התם צצמרובה (ס' י"א): דמעיקרא קרי ליה משכא והשתא קרי ליה אצרוח ואע"ג דגבי קרבן נמי איכא שינוי השם כדאמר התם (ד' י"א) דמעיקרא חולין והשתא הקדש מכל מקום ממעט מדכתיב קרבנו כיון דקודם הקדש לאו שלו הוא ואף על גב דחל עליו הקדש מממת שינוי השם דלמי השתא לא חוי להקרינה דבעינן קרבנו צענה שוקדיש:

מתני' סוכה ישנה. כדמפרש שעשאה קודם לחג שלשים יום ולא פירש שהיא לשם חג: ציוס שמאי פוסלין. דבעו סוכה לשמה וזו סתם עשית. ואילו תוך שלשים לחג הוה כיון דשאלין צהלכות ההו קודם לחג שלשים יום סתם העושה לשם חג הוא עושה אלף קודם שלשים סתמא לאו לחג: וציוס הלל

מכשרין. דלא צעין סוכה לשם חג: **כשרה.** צבית שמאי איתרריך: **גמ'** סוכה לשם חג. דכתיב סוכות לה' לשם מצות המלך: על החגיגה. שלמי חגיגה שם שמים חל עליהם לאוסקן עד לאחר הקטרת אימורין דזכו צבו צמר הכי משלחן גבוה כעמד הנוטל פרס: חג חגיגה: **חג הסוכות עשה.** סוכות עשאה לחג סרס המקרא ודרשהו: **בחולו של מועד.** חס לא עשאה ממחילה: פלוגתא דרבי אליעזר צפרק הישן (לקמן ס'): ופרכינן צבית הלל דלא צבו לשמה נימא גבי צלית נמי לית להו דרב יהודה אמר רב: **עשאה לצלית: מן הגרדין.** פריי"ש שטולין צבוק הטלית ומתה אחריהו וגדל חס הצלית מנה צבה: **אין קפולין.** וטוין שנתקו (ב) צמתי וקושרים חותן ותלוין לראשיהן צבגד לאחר שנארג וקרי להו קולין על חס צבולטין קפולים: **מן הנימין.** כגון עלית שתפרוה או עשאו צה אימרה צמחט וראשי חוטי התפירה תלוין צה ומתן גדלו הצלית: **פסולה.** הואיל ותלוין ומעמידים כל אלה צבגד ולא תמלו צה לשם צלית לאו עשיה לשמה היא: **מן הסיסין.** פקעות כדוריות של חוט לומשי"ש: **כשרה.** הואיל וכשתמלו צבגד לשם צלית תמלו עשיה לשמה היא דטויה לשמה לא צעין שאין טויה מן העשיה: **כי אמרייהו קמיה דשמואל.** רבי יהודה תלמידו של רב ושל שמואל היה לאחר פטירתו של רב היה אומר שמועות משמו כן אמר לי רב וכשהרצתי דברים לפני שמואל נחלק עליי. מ"מ תרוייהו עשיה לשמה צעו: **אלמא לא גרסינן.** אלף ה"ג אף מן השמה דמאן דגרס אלמא משמע דהאי דמוטיב קאמר לה ואס קן לא מוטיב אלף מדשמואל ולא מילתא היא דרב נמי עשיה לשמה צעו: **למעוטי גזולה.** דבעינן תעשה לך משך:

מתני' וחסרי מדאורייתא אלף היותה מכדי הכשר לא מיתסרי אלף מדרבנן והא דפריך נמי (ו) וכי מהני ציה תנאה משום דמסתמא כי היכי דלא מהני תנאה צמאי דאסירי מדאורייתא הוא הדין דלא מהני צמאי דאסיר מדרבנן ולא מפליג נמי תנא צין כריך לסוכה צין לא כריך וההיא דצינה קשיא מפרק צמה מדליקין (שם ד' כב. וס) דמשמע דנויי סוכה אסורין משום צווי מצוה ולא משום מוקפה ובמקומה פירשנו: **מה חגיגה לה' אף סוכה לה'.** קסבר רבי יהודה צן צמירא דאי לאו משום חגיגה מוקמינן לה לסוכה לשם חג: **ההוא מיבעי ליה למעוטי גזולה.** תימא תיפוק ליה משום דהוה ליה מצוה הבאה בעצירה דמהאי טעמא פסלינן (ה) אתרוג הגזול ציוס טוב שני לקמן צריס לובד הגזול (ד' כט): ובההיא שמעתא גופא קשיא דקאמר צשלמא ציי"ט ראשון צעין לכס משלכס אלף ציי"ט שני אמאי ומשני משום דהוה ליה מצוה הבאה בעצירה והשתא חס (ז' ל"ל) לכס משלכס ומיהו התם איכא לשנויי דאיתרריך למעוטי שאלו אלף גבי סוכה ליכא לשנויי הכי לרבנן דלמרי לקמן פירק הישן (ז' ל"א): דלמס יואל ידי חוצמו צבוסה של צתרו ונפקא להו מדכתיב להו האורח צמיראל ישצו צבוסות מלמד שכל ישראל ראויין לישצו צבוסה אחת וי"ל דטעמא דמצוה הבאה בעצירה לאו דאורייתא אלף מדרבנן ומיהו קשה מפרק הניצוקין (גיטין ד' נה. וס) גבי חטאת גזולה שלא נודעה לרבים (א) דאמר עולא צגמרא צין נודעה צין לא נודעה אינה מכפרת מאי טעמא דיאוש כדי לא קני ושמעין ליה לעולא דיאוש כדי קני גבי עורות של צעל הבית וגזול (צ"ק ד' קד). ואומר ר"ת דטעמא דעולא צגיטין משום מצוה הבאה בעצירה אלמא דאורייתא היא ומיהו צללו הכי לא יתכן דהא צבדיא קאמר עולא משום דיאוש לא קני ועוד דצפרק מרובה (ס' ד' י"א): דריש צבא צבדיא דיאוש לא קני מדכתיב קרבנו ולא הגזול דההוא דהגזול צתרא לאו יאוש כדי הוא דאיכא יאוש ושינוי השם כדקאמר התם צצמרובה (ס' י"א): דמעיקרא קרי ליה משכא והשתא קרי ליה אצרוח ואע"ג דגבי קרבן נמי איכא שינוי השם כדאמר התם (ד' י"א) דמעיקרא חולין והשתא הקדש מכל מקום ממעט מדכתיב קרבנו כיון דקודם הקדש לאו שלו הוא ואף על גב דחל עליו הקדש מממת שינוי השם דלמי השתא לא חוי להקרינה דבעינן קרבנו צענה שוקדיש:

(א) ציה ל"ג (ב) [לקמן ס:]; (א) מממת מב: (ד) [לקמן ס:]; (ב) י"ב: עשית, (א) [צ"ל ומי]; (א) [צ"ל ומי]; (ב) [צ"ל ולב];

תורה אור השלם

1. דבר אל בני ישראל לאמר בהמשה עשרו חג לחדש השביעי הזה חג הקטרת שבעת ימים ליה' ויקרא כג לך
2. חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים באסוף מנצוק ומתקרב: דברים טו יג
3. גדלים תעשה לך על ארבע כנפות בסותך אשר תבסה קה: דברים כב יב
4. דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לזרחהם ותתנו על ציצית הכתף פתיל תבלת: במדבר טו לה

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ואס עשאה ובי דצפרק ארבעה חותן וצ"ק ל"ל ומיבית קשיא ממק: (ב) ד"ה מין ובי דמילא קדושה עליהו איתקאל: (א) ד"ה הוא ובי שלא נודעה לרבים מכפרת כו' דלמר עולא:

גליון הש"ס

גמ' מנין לעיני סוכה. עין לקמן ד' ק' ע"ב רש"י ד"ה אסור להימת:

מוסף רש"י

כך חל שם שמים על הסוכה. על עני סוכה לאלפי כהנאה כל צענה האלף והוקף למצוה (לקמן ד' כ). שבעת ימים לה'. משמע כל שבועה לה' הוא הקדש (ב"ב ד' כ). אין עושיין סוכה בחולו של מועד. מי שלא יצא צבוסה וי"ט הרצ"ה (לקמן ד' כ). עשאה. לצלית מן הקוצין. היינו חוטיין תלויין בסוף היורה שקורין פרוקי"ש וקוליים חותם מן הגב, ל"א להכי קרי להו קולין. שיהאין מן הגבד קולין (מנחות ט"ב). ומן הנימין. היינו חוטיין שיהאין מן הגבד צתפירה (שם). מן הגרדין. פריי"ש (שם). פסולה. כל זמן שמוצקין צבגד דבעינן עשיה לשמה. והאי תלוי וטומא בה (שם).